

Mat og helse

Læreplan

Læreplan

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
Å skape et godt læringsmiljø i klasserommet.	Slide 1-4: Introduksjon Snakk med deltakerne om: <ul style="list-style-type: none"> Temaet mat og helse Gjør ditt beste for å få deltakerne til å åpne seg. Spør om hva slags mat og drikke de liker og hvorfor de spiser og drikker akkurat slik. 	Snakk sammen i klassen.	PowerPoint	Bruk gjerne litt god tid (30 min)	

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
Å bevisstgjøre deltakerne om hva de spiser og drikker, til hvilke tider.	Slide 5-13: Råd 1: Spis variert Snakk med deltakerne om: <ul style="list-style-type: none"> Tallerkenmodellen Hvor ofte de spiser Hva de spiser og drikker til hvilke tider 	Snakk sammen i klassen. Noter evt. på tavla.	PowerPoint Evt. tavle	Bruk gjerne litt god tid (30 min)	

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
Deltakerne skal få større forståelse for makro- og mikronæringsstoffene i mat. Deltakerne skal få større forståelse for viktigheten av å velge mat med riktig næring og hvilken påvirkning dette har på deres helse.	Slide 14-23: Undertema: Mat gir kroppen næring* Snakk med deltakerne om: <ul style="list-style-type: none"> Mat har næring som vi kan dele i makro og mikronæringsstoffer Makronæringsstoffer gir kalorier og gjelder gruppene karbohydrater, fett, proteiner og alkohol Mikronæringsstoffer gir ikke kalorier men er nødvendig for å holde kroppen i gang 	Snakk sammen i klassen. Forslag til oppgave: <ul style="list-style-type: none"> Lage et tankekart over næringsstoffer i mat. 	PowerPoint Evt. tavle	Opptil til 1 time**	

Læreplan

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Å gjøre deltakerne bevisste på penger de bruker på mat og drikke.</p> <p>Å gjøre deltakerne bevisste på egne innkjøpsvalg.</p> <p>Å gjøre deltakerne bevisste på hvordan de kan spare penger og få god helse.</p>	<p>Slide 24-35: Undertema: Få mest mulig for pengene Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvordan de kan spare penger Hvorfor det er viktig å tenke på helsen når man handler mat og drikke 	<p>Snakk sammen i klassen.</p> <p>Oppgave:</p> <ul style="list-style-type: none"> Handlelisten Meny for en dag Meny for en uke 	<p>PowerPoint Deltakerheftet</p>	<p>30 min til 1 time*</p>	<p>*Tidsbruken vil avhenge av om du vil gå igjennom oppgavene med en gang, delvis, på slutten av dagen, eller en helt annen dag.</p>

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentarer
<p>Å gjøre deltakerne bevisste på eget inntak av frukt, bær og grønnsaker</p> <p>Gi deltakerne økt forståelse for begrepet 5 om dagen.</p> <p>Gi deltakerne økt kunnskap om hvordan de kan få i seg 5 om dagen.</p>	<p>Slide 36-44: Råd 2: Spis frukt, bær og grønnsaker Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilke og hvor mye frukt, bær og grønnsaker de spiser Begrepet 5 om dagen Hvordan få i seg 5 om dagen Hvorfor de bør spise 5 om dagen Helseeffekten av 5 om dagen* 	<p>Oppgave: Meny for en dag:</p> <ul style="list-style-type: none"> Får deltakerne i seg 5 om dagen? Be deltakerne evt. føre på mer frukt, bær og grønnsaker slik at de får i seg nok. <p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint Deltakerheftet</p> <p>Dersom videre interesse: www.frukt.no</p>	<p>30 min til 1 time**</p>	<p>*Her er det mulig å gå dypere inn i helseeffekten av frukt, bær og grønnsaker hvis du ønsker det og du har deltakere som er mottakelige, samt gir uttrykk for god forståelse for temaet:</p> <ul style="list-style-type: none"> Bra for magen – gir mulighet til å snakke om fiber og forebygging av kreft i mage/tarm. Bra for hjertet – gir mulighet til å snakke om Hjerte – karsykdom. Holder meg frisk – gir mulighet til å snakke om vitaminer, mineraler og antioksidanter. <p>**Tidsbruken vil avhenge av hvor dypt du går inn i temaet.</p>

Læreplan

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Å gjøre deltakerne bevisst eget inntak av sukker fra mat og drikke.</p> <p>Å la deltakerne få økt kunnskap om hvordan de kan spise og drikke mindre sukker.</p>	<p>Slide 45-56: Råd 3: Spis og drikk lite sukker Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke mat og drikkevarer de får i seg som har mye sukker • Max inntak av sukker per dag* med forslag til et sunnere alternativ • Forskjellige tips • Hvor mye sukker de har i teen eller kaffen. Hvor mye blir det i løpet av en dag? • Hvorfor de skal spise mat med mindre sukker • At mye sukker fra mat og drikke kan føre til sykdom**	<p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint</p> <p>Dersom videre interesse: www.kostholdsplanleggeren.no www.diabetesforbundet.no</p>	<p>30 min til 1 time**</p>	<p>*Max sukkerinntak per dag er 10 % av totalt energiinntak og er avhengig av flere faktorer som bl.a. alder, vekt og aktivitetsnivå. Vi har estimert noen gjennomsnitt på max sukkerinntak, presentert i PowerPointen. For eksempel: En kvinne på 60 kilo kan ha et gjennomsnittsinntak på ca. 2200 kilokalorier per dag. 10 % tilsvarer 220 kcal som er ca. 50 gram sukker.</p> <p>** Tidsbruken vil avhenge av hvor dypt du går inn i temaet. Temaet åpner for å snakke med deltakerne om diabetes.</p>

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Å gjøre deltakerne bevisst type og mengde fett i bruker i matlaging.</p> <p>Å la deltakerne få økt kunnskap om hvordan de kan velge bedre kilder til fett, samt minimere mengden fett de bruker i matlaging.</p>	<p>Slide 57-65: Råd 4: Velg olje og margarin Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke typer fett de bruker i matlaging • Kvalitet. Hjelp deltakerne med å velge olje med god kvalitet • Forskjellige tips • Hvorfor de skal velge olje og margarin • Hvorfor olje og margarin er bedre for hjertet	<p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint</p> <p>Dersom videre interesse: www.helsenorge.no/sykdom/hjerte-og-kar</p>	<p>30 min til 1 time*</p>	<p>*Tidsbruken vil avhenge av hvor dypt du går inn i temaet. Temaet åpner for å snakke med deltakerne om hjerte- og karsykdom.</p>

Læreplan

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Å gjøre deltakerne bevisste på type og mengde fett i bruker i matlaging.</p> <p>Å la deltakerne få økt kunnskap om hvordan de kan velge bedre kilder til fett, samt minimere mengden fett de bruker i matlaging.</p>	<p>Slide 66-81: Råd 5: Spis fisk og sjømat Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilken type fisk og sjømat de liker • Mengde vi skal spise • Eksempler på ulike typer fisk og sjømat • Tips • Hvorfor de skal spise fisk og sjømat • Helseeffekten ved å spise fisk og sjømat • Oppsummering av dagen	<p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint</p> <p>Dersom videre interesse: www.godfisk.no</p>	<p>30 min til 1 time**</p>	<p>*Tidsbruken vil avhenge av hvor dypt du går inn i temaet. Temaet åpner for å snakke med deltakerne om en rekke forskjellige temaer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hjerte- karsykdom • Leddsmerter • Konsentrasjon • Mental helse • Graviditet

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Gi deltakerne økt kunnskap om at magre melkeprodukter har like mye av de viktige næringsstoffene, men mye mindre av kaloriene.</p>	<p>Slide 1-8: Råd 6: Spis og drikk melkeprodukter med lite fett Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvilke melkeprodukter de spiser og drikker • Hvor mye man skal spise hver dag (og viktigheten av å evt. ta tabletter om man ikke får i seg nok melkeprodukter • Hvorfor vi skal spise magre melkeprodukter • Helseeffekten av å spise magre melkeprodukter	<p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint</p> <p>Dersom videre interesse: www.melk.no</p>	<p>20 min*</p>	<p>*Tidsbruken vil avhenge av hvor dypt du går inn i temaet. Temaet åpner for å snakke med deltakerne om hjerte- og karsykdom.</p>

Læreplan

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Å gjøre deltakerne bevisste på hvilken type kjøtt de bruker i matlaging.</p> <p>Gi deltakerne økt kunnskap om hvordan de kan velge magre kilder til kjøtt og dermed minske mengden fett de bruker i matlaging.</p>	<p>Slide 9-19: Råd 7: Spis magert kjøtt Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilke typer kjøtt de bruker i matlaging, har som pålegg osv. Eksempler på retter og pålegg som inneholder lite fett Forskjellige tips Hvorfor vi skal spise magert kjøtt Hva som kan skje hvis vi spiser kjøtt med mye fett.	<p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint</p> <p>Dersom videre interesse: www.matprat.no www.helsenorge.no www.helsenorge.no/sykdom/hjerte-og-kar www.kreftforeningen.no</p>	<p>20 min*</p>	<p>* Tidsbruken vil avhenge av hvor dypt du går inn i temaet. Temaet åpner for å snakke med deltakerne om kreft og hjerte-karsykdom.</p>

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Å gjøre deltakerne bevisste på hvilke kornprodukter de spiser.</p> <p>Gi deltakerne økt kunnskap om hvordan de kan øke inntaket av grove kornprodukter og dermed få økt inntak av bl.a. fiber i kosten.</p> <p>Gi deltakerne redskaper som kan hjelpe dem med å velge sunnere produkter i butikken.</p>	<p>Slide 20-29: Råd 8: Spis grove kornprodukter Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hvilke grove kornprodukter de spiser Eksempler på retter og pålegg som inneholder lite fett Hvorfor vi skal spise grove kornprodukter Brødskalaen Informasjon om hvordan vi finner ut hvorvidt brødet er grovt. Hva skjer hvis vi ikke spiser grovt Tips	<p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint</p> <p>Dersom videre interesse: www.brodogkorn.no www.diabetesforbundet.no</p>	<p>30 min til 1 time*</p>	<p>* Tidsbruken vil avhenge av hvor dypt du går inn i temaet. Temaet åpner for å snakke med deltakerne om diabetes.</p>

Læreplan

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Å gjøre deltakerne bevisste på eget inntak av salt</p> <p>Gi deltakerne økt kunnskap om hvordan de kan redusere saltforbruket sitt.</p>	<p>Slide 30-36: Råd 9: Spis lite salt Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva de spiser som inneholder mye salt • Max inntak av salt hver dag • Hvordan vi kan bytte ut salt med urter • Hvorfor vi bør kutte på saltinntaket • Hva som kan skje hvis vi har et høyt inntak av salt i maten	<p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint</p>	<p>20 min*</p>	<p>* Tidsbruken vil avhenge av hvor dypt du går inn i temaet. Temaet åpner for å snakke med deltakerne om kreft og hjerte-karsykdom.</p>
Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Å gjøre deltakerne bevisste på mengde vann de får i seg hver dag.</p> <p>Gi deltakerne kunnskap om hvor mye vann kroppen trenger hver dag.</p>	<p>Slide 37-42: Råd 10: Drikk vann Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hvor mye vann de drikker hver dag • At mengde avhenger av høyde, vekt og aktivitetsnivå • Hvorfor vi skal drikke vann hver dag • Helseeffekten av å drikke vann	<p>Snakk sammen i klassen.</p>	<p>PowerPoint</p>	<p>15-30 min</p>	

Læreplan

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Gi deltakerne økt kunnskap om hva nøkkelhullsmerket betyr.</p> <p>Gi deltakerne redskaper som kan hjelpe dem med å velge sunnere produkter i butikken.</p>	<p>Slide 43-51: Undermodul: Nøkkelhull på mat og drikke Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hva nøkkelhullsmerket på mat- og drikkevarer betyr eksempler på matvarer med og uten Nøkkelhull	<p>Snakk sammen i klassen.</p> <p>Forslag til oppgave:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nøkkelhullsoppgaver	<p>PowerPoint</p> <p>Dersom videre interesse: www.godfisk.no www.nokkelhullsmerket.no/helse_og_undervisning/</p>	<p>20 min</p>	

Læringsmål	Underviser	Aktiviteter/oppgave	Ressurser	Forslag til bruk av tid	Kommentar
<p>Gi deltakerne kunnskap om norsk matkultur og råvarer som benyttes i norske retter.</p> <p>Å gi deltakerne kunnskap om typiske måltider til hverdag og fest, med særlig fokus på barn.</p>	<p>Slide 52-63: Undermodul: Matkultur Snakk med deltakerne om:</p> <ul style="list-style-type: none"> Hva matkultur er Tradisjonsmat i Norge og deres hjemland Matpakke og 17 mai Når vi pleier å spise Hva vi pleier å spise Oppsummering av dagen	<p>Snakk sammen i klassen.</p> <p>Gruppeoppgave:</p> <ul style="list-style-type: none"> La deltakerne presentere en rett fra sitt hjemland	<p>PowerPoint</p>	<p>15-30 min</p>	